

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY III. NUM. LI-NOVEMBRE I-MCMXVII

Número solt, 20 cts.

SUMARI

Volem la Universitat, per J. M. LÓPEZ-PICÓ.—La filosofia de B. Croce, per J. FARRAN I MAYORAL.—Elogi de la mort, per R. RUCABADO.—Lírics Alemanys: Els dos, de Hugo von Hoffmannsthal; * * * de Rainer Maria Rilke; Musica de Cambra, de Hugo Salus; Passeig de tardor, de Ernst Stadler; Nocturn en c dur, de K. G. Vollmöller, per MANUEL DE MONTOLIU, trad.—Lírica catalana: Dues tardes, per JOSEP V. FOIX.—Lletres: Pròleg a un llibre per als nois, per CARLES RIBA. La qüestion catalane de Georges Normandy Bloud et Cie. El periodismo por los periodistas. Asociación de Periodistas de Barcelona, per MARTÍ ESTEVE. Estudis romànics, per MARC FERRER.—Arts plàstiques: Corrent per Barcelona: Les fonts monumentals, Santa Maria del Mar, per MANUEL BRUNET.—Dietari espiritual.

ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613, - BAIXOS
BARCELONA

SUMARI DEL NÚMERO L

La filosofia de B. Croce, per J. FARRÁN I MAYORAL.—La civilitat en l'amistat, per JAUME CARDÚS.—Prosadors: Leònides Andreief, Selma Lagerlöf, Tomàs Mann, L. Zuccoli, Enric Coradini, Anatole France, H. G. Wells, per J. M. LÓPEZ PICÓ.—Lírica catalana: Jèrica, Hora capvespral, Encantament, Cançó, per RAMON VINYES. Ara ella canta i en mi neix un plor..., Davant la nit, El record, per JOAN CAPDEVILA.—Lírica llatina: A la nau qui s'emportava Virgili cap a Atenes, per JOAN CLIMENT I NOLLA.—Les qüestions biològiques en la Dramàtica, per JAUME PEYRI.—Lletres: Les doctrines de Georges Sorel, de Enric Jardí, per A. ROVIRA I VIRGILI. Terra de gestes i de beutat: Girona, de Xavier Montsalvatge i Joaquim Pla, per MARC FERRER.—Arts plàstiques: L'arquitectura de Barcelona, per JOSEP F. RAFOLS.—Dietari espiritual.

PUBLICACIONS DE LA REVISTA

Administració: CORTS CATALANES, 613, baixos - - BARCELONA

LLIBRES APAREGUTS :

- RAMON RUCABADO
Els editors i la llibertat de l'art
- JOSEP ARAGAY
La pintura catalana contemporània. La seva herència i el seu llegat
- CLEMENTINA ARDERIU
Cançons i el·legies
- JOSEP M. LÓPEZ-PICÓ
L'infantament meravellós de Schahrazada
- MIQUEL POAL AREGALL
Mots plaents i desplaents
- ANTONI ROVIRA I VIRGILI
El Nacionalisme
- JOAQUIM FOLCH I TORRES
Meditacions sobre l'arquitectura
- JOAN SACS
La moderna pintura francesa fins al cubisme
- ALEXANDRE PLANA i altres
L'obra d'Isidre Nonell
- MIQUEL FERRÀ
Cançó d'ahir
- LL. NICOLAU D'OLWER
Literatura catalana. Perspectiva general
- ENRIC JARDÍ
Les doctrines de Georges Sorel

EN PREMSA :

- J. FARRAN I MAYORAL
La renovació del Teatre
- E. DURAN REYNALDS
Quatre Històries
- JOSEP CARNER
Les planetes del verdum

Hi han en preparació obres de J. M. López-Picó, Enric Prat de la Ribà, Francesc Pujols, Eugeni d'Ors, Joaquim Folguera, Joan Alcover, Alexandre Plana, Carles Riba, Esteve Monegal, Martí Casanovas, Josep M. de Sagarra, etc.

Col·lecció de lírics mundials

Ha sortit el primer volum de la col·lecció

Venus i Adonis

de W. SHAKESPEARE

Trad. de M. Morera i Galícia

Prefaci de Josep Carner

(SEGONA EDICIÓ EN PREMSA)

EN PREPARACIÓ :

POESIES de RICARD DEHMEL

Trad. de Josep Leonart

Prefaci de Manuel de Montoliu

CANTIC DELS CANTICS

I EL LLIBRE DE RUTH

Trad. de Carles Riba

Prefaci del Dr. Lluís Carreras

HIMNES SACRES DE MANZONI

Trad. de Llorenç Riber

EL·LEGIES de ANDRÉ CHÉNIER

Trad. de Joan Arús

Prefaci de J. M. López-Picó

Hi han ademés en preparació traduccions de l'Antologia grega, de Pindar, de Manzoni, de Ronsard, de Coleridge, de Tennysson, de Goethe, de Shelley, de Keats, de Prudenci, d'Horaci, de Pascoli, de Francis Jammes, de Claudel, de Teixeira de Pascoaes, etc.

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY III. — N.º LI — NOVEMBRE 1 - 1917

VOLEM LA UNIVERSITAT

Fou després de la desfeta del 98 que les joventuts demanaven, en nom de la cultura, el tancament de les Universitats espanyoles.

Els catalans en aquesta qüestió, com en cap altra, no sabíem avenir-nos amb la comoditat d'un gest desesperat. I hem treballat perquè l'esforç superador i creador fes innecessari el tancament de les Universitats.

Treballs de fe i d'entusiasme. Congressos universitaris sota l'advocació de lemes autonomistes d'apostolat. Prèdiques i articles i exemples que prepararen l'obra cultural i definidora de l'espiritualitat del nostre poble presidida per Enric Prat de la Riba.

Però mentre els catalans ens desenteníem de la tràgica inhibició dels qui per a orejar l'esperit de les joventuts demanaven el tancament de les Universitats, l'Estat es desentenia també del delit renovador dels estaments intel·lectuals.

I després de la desfeta del 98 hem vist perdurar la pacífica successió dels professors sense bibliografia científica personal i sense vocació docent; d'aquests homes que no inventen i que viuen de la suposició del coneixement dels altres; dels catedràtics que reciten i controlen si els alumnes repeteixen les recitacions llurs sense inquietar-se de si han après; dels buròcrates lligats a l'escalafó i als quinquenis que fan impossible l'intercanvi perquè el judiquen innecessari.

Així ens trobem avui d'una banda amb la mateixa ineptitud de l'Estat que vint anys enrera colpia les fines i rectes conciències, i d'altra banda amb un renaixement cultural català amenaçat de llanguir dins l'esfera de les iniciatives privades per manca de contacte i de coordinació amb els organismes de l'ensenyament oficial superior.

Per sorolloses campanyes públiques hem vist perdurar la literatura còmica dels acudits dels professors que es repeteixen tots els anys dins les mateixes aules: del catedràtic de dret polític a base de les notes informatives dels diaris, i del qui defineix la prehistòria com una ciència tendenciosa; i del qui afirma que una demostració està influïda per la temperatura o plany els qui professen la literatura perquè cada dia es publiquen poesies i novel·les i enlaira la possessió definitiva dels qui professen filosofia perquè, diu ell, Sant Tomàs trobà la veritat i no cal esmenar-la...

I hem vist perdurar també la inèrcia tolerant de l'Estat i l'enterniment grotesc dels homes de seny amb la recordança d'aquestes anècdotes juvenils.

No ens val crear centres d'ensenyament supletoris i enviar pensionats a l'estranger i dur els homes eminentes a les nostres aules particulars. No ens val perquè nosaltres caminem depressa i perdem de vista la Universitat espanyola a la qual ens adhereix

la fatalitat; perquè els nostres homes ben preparats comencen de trobar-se sols al costat dels homes improvisats pel favor d'un polític o els compromisos d'un Tribunal d'oposicions. No ens val perquè, fins suposant que al davant d'aquell edifici que en diem Universitat creem la Universitat catalana vivent, toparem sempre amb la resistència de l'Estat i amb el desarticulament de tots els serveis docents de l'Estat.

El camí fet ens dóna als catalans l'ample esguard d'altres horitzons.

Els amics de LA REVISTA que ens enardíem a les lluites per la cultura universitària amb el comentari de llibres com l'Història de la Universitat de Paris, de Louis Liard; *La Doctrine officielle de l'Université*, de Pierre Lasserre; *L'esprit de la nouvelle Sorbonne*, de Agathon i *La morale de Kant dans l'Université française*, de Henri Vaugois que ens adverteixen les fallides de la ciència de l'Estat; i amb el report de les impressions dels estudis fets a les Universitats estrangeres, sentíem la dolor que les lliçons dels textos i la vida de les

impressions reportades no puguin tenir aplicació ni referència remota a les nostres universitats.

I ens revoltàvem contra aquesta dolor no per a demanar com demanàvem (l'any 98) el tancament de les Universitats sinó per afirmar que *volem la Universitat*.

La volem per fer-la nostra, per harmonitzar-la amb la nostra vida espiritual amb tot el sentit de finesa, elegància i precisió, amb tota l'afirmació dels deures concrets de l'alta sobirania que infantia les seleccions i avergonyeix els mediocres.

Per això avui obrim una informació que ens assabenti de les simpaties que trobin els nostres desigs i ens digui de quina manera podríem crear un ensenyament que respongui a la nostra cultura i ens deixi coordinar-la amb la dels homes coratjosos de l'Espanya gran; amb tots els qui veuen clar que els destorbs de l'Estat poden esdevenir fronteres i que les fronteres culturals ofeguen la vitalitat dels pobles.

J. M. LÓPEZ-PICÓ

LA FILOSOFIA DE B. CROCE

I

AUTONOMIA I SUPERIORITAT DE LA FILOSOFIA

Recorda el Croce en cert article seu com sa joventut estudiosa va trobar-se envoltada de tota la cridanera barroeria positivística, que feia bullir tota la mediocritat intel·lectual italiana ara fa vint anys i conseguia infectar mant esperit selecte; el Croce constata joíós que si d'altres errors no ha pogut lliurar-se la vida seva, sempre, en canvi, ha sabut romandre immune a la infecció del positivisme. La seva esplèndida cultura filosòfica, el seu respecte envers els grans pensadors, la delicadesa del seu esperit, l'isolaren i el feren un au rara, mirada tal volta amb fingit menyspreu, entre aquells estols de gent jove, aprofitada, qui tot

udolant negacions i proclamant el reialme *del fet*, justificaven les llurs burgeses aspiracions a una posició social, ans de tot, ben productiva. Encara costarà prou netejar de la funesta gent positivística la càtedra i la política italianes.

El Croce ha estat sempre un brau combatent per la puresa de la Filosofia. I el seu combat dur, violent sovint, no sols ha estat contra la barroeria positivística, sinó contra manta partida de pensadors bellament dotats per les grans especulacions, qui, no obstant, inquiets enfront les afirmacions positivistes, tement per la sort de la Filosofia, han cregut deure salvar-la o rejuvenir-la, acostant-la a la ciència, sotmetent-la a les disciplines naturalístiques o matemàtiques, rebaixant-la fins al nivell dels aparells de laboratori; creant finalment,

aquests gastaments teratològics que es diuen Filosofia científica, o biològica o matemàtica, etc.

El Croce ha sempre afermat resoltament l'autonomia, la superioritat de la Filosofia. La Filosofia no pot fonamentar-se sobre esquemes o procediments extrafilosòfics, ni admetre en son mètode propi immixtions d'altres disciplines creades per altres activitats espirituals inferiors, que ella comprén i domina, el límit i la eficàcia de les quals assenyala.

El Croce, com veurem en tractar de la seva Lògica, és un idealista continuador i superador de Hegel i l'idealisme alemany, i per tant no admet altra realitat que l'Esperit (és a dir, cap realitat fora d'ell), per això aferma resoltament que sols la Filosofia pot dir-se vera Ciència perquè és ciència de l'Esperit mateix és a dir de la realitat mateixa presa en sa Universalitat. La Filosofia crea el veritable concepte que, com va establir Hegel d'una vegada per sempre, ha d'ésser lògic, no admetent doncs, suggestions, transcendències, misticismes, universal, és a dir comprensiu de tota la realitat i concret, és a dir no esquema de la realitat, sinó comprensor de la realitat en sa plenitud i riquesa. Puix la Filosofia estudia ço que realment és, no s'apoya en abstraccions, en fragmentacions de la realitat, en generalitzacions limitades, com les ciències físiques i naturals, ni en creacions *arbitràries* postulades, falsificadores de la realitat, com les ciències matemàtiques.

A l'aplicar els seus mètodes propis la vera filosofia no pot admetre dilettantismes, ni llibertarismes de *lliure creació*; no deu ésser tampoc convertida en professió mecànica, presa com a *carretera*, com mitjà per a lluir un títol o guanyar una càtedra. La Filosofia requereix, vora la preparació extensa i difícil, un temperament verament filosòfic. No podrà ésser verament filòsof aquell qui miri els problemes de l'esperit com a matèria impresa en els llibres, utilitzable per a escriure tesis, o fredes disquisicions erudites, sinó aquell que

verament s'inquieti, senti en la carn i en la sang el dolor dels enigmes que la realitat li proposa, l'apremiant angoixa de resoldre'ls. Mes li caldrà també evitar el perill dels problemes mal posats i per tant insolubles, la fadiga inútil de trobar solucions ja trobades, la dispersió de perdre's en problemes secundaris que no poden resoldre's sense posar-se els cabdals. Per això la disciplina filosòfica requereix el coneixement profunde dels problemes que l'Esperit s'ha posat en tots els temps i la manera com ha intentat resoldre'ls; un coneixement, no erudit i classificador, sinó viu, actualitzant, de l'Història de la Filosofia. Sols aquest coneixement permetrà que cada nou arribant al camp de la filosofia pugui tal volta, aprofitant els resultats dels passats pensadors, superar-los, resoldre els propis problemes, comprendre els qui en el passat no han estat resoltos, posar els fonaments de la nova filosofia qui *estigui a l'altura dels temps*, abraçant els nous aspectes de la realitat cada cop més complexa i rica. Aquesta exigència de superació allunyarà encara un perill: el del fanatisme orb per un filòsof, del qual tants exemples es veuen a Alemanya sobretot, com si un sol filòsof hagués pogut agotar les possibilitats de tota ulterior especulació, com si l'Esperit es deixés immobilitzar així, renunciant al seu constant enriquiment i desenrotlló. Un dels senyals ponderadors de la fecunditat d'un sistema, serà el grau de certesa que tingui el seu autor de la seva superació futura. Superació que no consistirà precisament en la seva negació, entengui's bé, sinó en el seu aprofitament per a una construcció més rica i veritable. En la Filosofia més que en tota altra disciplina espiritual, té d'avençar-se doncs prudentment i pas a pas; són inadmissibles les espontaneïtats i les improvitacions.

El profunde coneixement que té el Croce de l'Història de la Filosofia, pot apreciar-se en estudis nombrosos. Pensi's per exemple en la magnífica Història de l'Estètica i els estudis dedicats als seus dos mestres Hegel,

per la lògica, i Vico pels estudis estètics i llingüístics. Malgrat la seva gran admiració, mai ha estat el Croce fanàtic d'aquests mestres; vora les veritats encara vives i aprofitables que ells van establir, esbrinades pel Croce amb una penetració incomparable, ha sabut veure els errors, les contradiccions on van caure aquells pensadors, les seves febleses, les infidelitats a l'essència del propi pensament; així ha pogut superarlos i fer de la pròpia gran originalitat una continuadora de l'Història de l'Esperit.

II

ESTÈTICA COM A CIÈNCIA DE L'EXPRESSIÓ I LINGÜÍSTICA GENERAL

La intuïció

A més del coneixement lògic qui copsa l'Universal en sa plenitud, l'expressa en conceptes i crea la Filosofia, l'Esperit posseeix el coneixement intuitiu qui copsa l'Universal individualitzat, l'expressa en imatges i crea l'art. Aquesta distinció de coneixement lògic i intuitiu no implica ruptura en l'Unitat de l'Esperit. Ja veurem més endavant com intuïció, pensament i pràctica, no són activitats separades de l'esperit, malgrat donguin productes diferents, sinó que són en l'esperit moments que es succeeixen i compenetren, com en un cercol perfecte, que és segons el Croce la veritable imatge del devenir. Basti'ns per ara considerar el fet de que en realitat no existeix un home qui sigui absolutament poeta, ni absolutament filòsof, ni absolutament moral o pràctic, sinó que la pràctica, la poesia i el pensament se troben en tots nosaltres en més o menys predominància. I que tots passem en el nostre viure de l'emoció poètica a la quieta reflexió, i d'aquesta a la pràctica, i de la pràctica tornem a refrigerar-nos en la emoció poètica enriquida per la pràctica i el pensament anteriors, i ella a son torn enriqueix el pensament nou; i la nova pràctica és més rica d'aquest pensament que la emoció ha vivificat. Ja com-

pendrem això d'una manera més rigorosa en parlar de la lògica crociana.

Abans d'exposar com entén el Croce aquest coneixement intuitiu creador de l'art i de la ciència estètica, convindrà potser fer una mica d'història.

El primer qui va reconèixer el caràcter teòretic de la creació artística com a intuïció, fou Joan Baptista Vico. Per això el Vico és en concepte del Croce el veritable creador de l'Estètica. El Baumgarten qui creà el mot, mes no causà en aquesta ciència una veritable renovació, escrigué son primer opúscol deu anys després de publicar-se la *Ciència Nova*. El Vico, amb sa meravellosa comprensió de la poesia homèrica, troba de cop els fonaments de la veritable ciència estètica i de la filologia modernes. La poesia és per al Vico, ni més ni menys, la manera de conèixer que té l'esperit en les primeres civilitzacions de l'humanitat; el poeta primitiu no té consciència de que menteix, no juga; expressa senzillament el món tal com se li ofereix. Aquesta concepció s'il·lumina amb la teoria del mite que defensa el Vico contra les teories prevalents en l'època seva. El mite no és ja per al Vico al·legoria, es a dir, concepte racional, veritat moral o filosòfica embolcallada en faula; ni història de personatges o fets veritablement existents i transformats per l'imaginació; ni producte de pobles, determinats filòsofs o poetes qui imposen als demés les llurs creacions. El mite és senzillament història real primitiva (1). La ment primitiva copsa el real, no per mitjà d'un concepte, sinó d'un *Universal Fantàstic* que no és intuïció i no és encara concepte. Així Hèrcules o Esculapí són això quiscum d'ells: un Universal i un Fantasma. Per això la ciència que més endavant i definitivament havia de nomenar-se Estètica, és nomenada *Lògica Poètica* pel Vico. Mes el Vico fa d'aquesta manera de coneixement un moment, una fase de l'història Ideal de l'Esperit; puix creu que en època posterior devenint més

(1) Plató, observa el Vico, no comprenia aquest caràcter teòretic de la poesia, aquesta valor de coneixença, i per això expulsava Homer de la seva República on el pensament predominava.

complexa, la ment humana s'eleva a la coneixença conceptual. L'art resta ja en un lloc inferior, segueix vivint, tot el més, com a mitjà didàscalic. La seva vera raó d'ésser ha desaparegut (1).

El Croce esmena la teoria del Vico demostrant que la poesia no és exclusiva d'una època ni d'un home, com no ho és el coneixement conceptual, sinó que, com a moments de l'esperit, són amb més o menys intensitat, de tots els homes i de totes les èpoques. En segon lloc, el Croce afina la teoria de l'intuïció entrevista pel Vico i la neteja de tot el residu conceptual que encara conté l'*Universal Fantàstic*.

La intuïció tal com la entén el Croce, si bé és un moment de l'esperit qui dona la matèria a la funció intel·lectual, és independent d'aquesta i autònoma.

El producte propi de la intuïció és la representació, l'imatge en son estat de pura imatge, és la *pura idealitat de l'imatge*. Per això en la intuïció no cab distinció de ver i de fals; la intuïció no classifica els objectes, no els diu més o menys imaginaris, no els defineix; no és coneixença abstracta sinó concreta. Copsa el real sense abstraccions ni falsificacions i per això és vera coneixença. Qualsevol distinció de ver i de fals representaria judici, relació de subjecte i predicat i la presentació d'imatge que es produeix en l'intuïció és subjecte sense predicat. No hi pot mancar, ja ho hem dit, com en vera funció teorètica, el referiment a l'Universal, mes aquest se troba en la intuïció individualitzat: no pensat, sinó explícit, sentit.

Quan d'aquesta idealitat, distintiu de l'intuïció se'n desenrotlla reflexió i judici, l'art s'esvaeix, mor; l'artista devé crític, el contemplador observador.

La Intuïció no es pot doncs confondre amb la *Percepció* que requereix aquesta distinció de realitat i d'irrealitat; que implica l'afermació de l'existència física d'un objecte i requereix per tant un acte d'abstracció, intel·lectual. Tampoc, per igual raó, pot trobar-se sot-

(1) El Hegel qui també fa l'art representatiu, mitjà, de l'idea, no tenint el fi en si propi, veient-lo superat per la filosofia se veu reduït a concloure, ell tan artista, a la mort de l'art.

mesa a les categories de temps i espai que són construccions intel·lectuals complicades.

La intuïció és distinta finalment de la *sensació* que l'esperit sent com a passivitat; la intuïció és en canvi activitat que està amb la sensació en relació de forma que l'aferra i en triomfa.

Essent així, tampoc la intuïció se pot explicar per associació mecànica passiva de sensacions. Si es parla d'associació productora, d'imaginació creadora, ja es vol dir en realitat intuïció. No cal doncs confondre l'*Imaginació* qui arrestella imatges indiferentment amb *Fantasia* qui les sotmet a una harmònica unitat i crea l'obra bella.

La essència d'aquesta Fantasia, el Croce accentua cada cop més aquesta afirmació, és lirisme; l'intuïció és pura liricitat, és Voluntat, Música. És la consciència d'una realitat que no podem retre en termes intel·lectuals i que no posseïm sinó cantant-la o recantant-la és a dir *formant-la*: aquesta formació, aquesta presa de possessió de la realitat espiritual, és l'Expressió.

L'Expressió és el caràcter infalible que distingeix la vera intuïció, la intuïció activa, de la bruta sensació passiva. L'esperit no intueix sinó fent, formant, expressant. Tant com intuïm, expressem. Entengui's bé que Expressió no vol dir aquí solament paraula, sinó línia, color, música, gest: des del crit de dolor fins a la poesia més complicada i a la més bella sonata.

Quan creiem intuir, quan creiem sentir coses, estats que *no podem expressar*, ens enganyem: la expressió que assolim ens donarà la mesura exacta de ço que realment hem intuit.

Aquesta intuïció que és expressió, que no existeix sense l'expressió, és la qui crea l'obra d'art.

Quines conseqüències per a l'Estètica i quines crítiques aporta aquesta teoria a les secularment admeses o debatudes, quins esclariments i renovacions a la ciència del llenguatge, és el que veurem en nostre pròxim article.

J. FARRAN I MAYORAL

ELOGI DE LA MORT

AL DR. FRED. CLASCAR

No hi ha tal mort.—Aquí teniu l'elogi.
Heròica negació
que a les barbes mateixes de la Mort
gosà dir el Poeta.
També avui a ma boca,
al mig del tràfeg del treball i en l'esclat
de virior de la ment,
adherits els sentits
a tota emoció que passa,
també devalla espontània.
Sentint-me registre implacable del món que m'envolta
faig tresor i combleixo mes arque.
Ulls oberts, mans obertes
veig fent feix per l'eternitat.
I tot ho aplec. Tot nodreix i aprofita
per pahir-ho a l'infinit.
Em carrèg de dubtes, afanys i fadigues
desitjos, sensacions i problemes
i passions i curiositats
per tal que sigui rica i plena
de resolucions
la meva personal eternitat.
Al davant meu la via infinita.
La meva vida eterna fa trent'anys he començat.
La mort no és cap trencament:
simple accident del camí.
Els ulls que se m'obriren
no es tancaràn mai més.
Quan clogui les parpelles
serà per mirà el Sol de fit a fit.
Jo em past el pa etern
i si l'ésser felïç
és l'abast de les altes pruijes
i això és nostra esperança,
cal curar, conrear,
multiplicar les altes pruijes
a major glòria de Déu
i major glòria meva.
Oh Mort; oh torbadora
i temptadora oposició
a tot el nostre!
Oh, contradicció dura
de la natura contra la natura
que batega i panteja
necessita, exigeix, reclama
durar i perdurar,
sinó la vida no tindria solta.
Oh fina seducció!
fent creure que tot s'acaba,
i que els ulls, els sentits,
els bategs, la pensa
i la responsabilitat
s'extingeixen com un ble;
i que l'home és un ésser soluble.
Alerta! No la veu
de la descarnada sirena,
la veu de la sang seguiré,
la sang qui es rebela,

i l'esperit que lliure troba
la seva natural esfera
on la mort res té que fer.
Cal superar l'antítesi.
Més enllà del bé i del mal
hi ha el bé tan solament.
Més enllà del pler i del dolor
hi ha el pler principalment.
Més enllà de l'ombra i de la llum
là llum únicament.
Més enllà de la vida i de la mort
la vida eternament.
Oh Mort, moment de la síntesi,
i del contacte formidable
de la llibertat amb l'Irreparable.
Hi ha qui hi creu en la mort.
Cadascú trobarà
la realitat de ses esperances.
Dansa macabra, al mig del carrer
cada dia al meu volt giravoltes.
I m'haig de fer pas entre els morts qui m'enronden.
Tots hi són, tots.
Els escèptics, els malfiats,
els desenganyats del món i de la política,
els provincians de parla disfregada,
els qui vomiten amb llengua seca
paraules roentes d'infern.
Editors, empressaris,
esclavitzadors de la dona,
torejadors, footballistes,
taberners, cafeters, cirabotes,
autors de vodevil,
actors de cinema,
noies llavis-pintades,
ensenyant els ossos.
Tots vosaltres hi creieu, en la mort.
Per això us apresteueu
a passar bé la vida.
Ja us conec, pessimistes.
Cementiri nou, Cementiri vell.
Us duré una corona d'ironia.
I diré un parenostre
pels morts i per les tombes.
Pels pecats mig enterrats,
per les flors i els lletrers,
i les xicres i llànties i dedicatòries,
per les escultures i arquitectures.
No puc creure en la pols ni en els ossos.
Carcasses, cranis,
llenços, mortalles, verms, baguls.
Tot'aquesta literatura
no sabia pas enganyar-me.
Escandalosa ficció d'aniquilament.
¿Perquè lloeu l'estètica dels ossos?
L'os és temporal. La carn,
damnada o resplendent, és carn eterna.
Es per anys que es comptarà el temps de veure ossos nus.
La carn ha de durar per segles infinits.
La carn és doncs el veritable. Els ossos
solament una vana temptació.
Pagana calavera. Romàntica
ossada d'una verge.
Alerta! no la veu
de la descarnada sirena,

la veu de la sang seguiré
la sang qui es rebela.
Duc a les venes sang d'eternitat.
Déu me guard del parany i de la traidoria.
L'Invisible fingint l'Inexistent!
La meva imatge de la Mort, no és pas la Mort.
Antiga idola; caricatura.
Un Home—no pas un esquelet—clavat en Creu.
Es el Mort que no és mort i que ens dón vida.
Vet'aquí l'única imatge, símbol, alegoria,
descripció i definició de la Mort.
Que es mori, doncs, qui vulgui.
Aquell que no l'interessi la llarga durada.
Qui de grat s'agegui en el llit
ben tip de la tipa jornada.
Jo no: erecte m'hi trobi
rejoventit i àvid de viure.
Sentint l'influència de! viure que s'acosta.
Oh resignats! Caveu la fossada,
els quatre pams de terra ben justos
per vostre cos i vostra ànima,
i vostre nom i vostres il·lusions.
Jo no. Que el meu nom insepulte
vagi per aquest món
fent companyia i presència
a tot aquell qui—ni un que n'hi hagi
a cada generació—,
així com jo es senti patir
de la insolència que profana
la esplendor de la Ciutat dels homes.
Tan mateix, com més cert, més terrible
el graó de l'eternitat.
Oh, mort, com més transparenta fas tanta més feresa.
—Quan hom an aquest cos tan car,
hagi de dar comiat i arreveure,
i, sotmès a la llei d'economia,
abandonar-lo al marge del camí,
que es faci pols i no ocupi més
lloc a la terra.
Quan hom mudi de pell, i faci el canvi
de la vella epidermis companyona,
per una nova sensibilitat.
Quan hom la llibertat entregui,
que mai més li serà retornada,
i es rendeixi per sempre;
quan l'olfat presenti que ja flaira
la olor de l'eternitat;
i tots els sentits junts esperin
d'un moment a l'altre
l'immersió en l'eternitat;
i l'oida a endevinar comenci
la remor de l'eternitat;
i els ulls a punt estiguin d'obrir-se
a la visió de l'eternitat;
i hom hagi de passar
per llevar-se la roba
al davant de la Crítica suprema,
tot nu, mostrant la misèria:
les recòndites cobdícies,
les segones i les terceres intencions,
les secretíssimes goles, ires, supèrbies,
avarícies, enveges,
sensualitats i mandres,
de hom a hom imperceptibles,

i—pietat, Senyor—les cicatrius
 vergonyoses dels vells pecats mortals;
 vingui a mi el Sosteniment.
 Vàlga'm la vostra mort, Senyor, que ja moríreu
 per tots nosaltres,
 sinó l'espant em mataria
 abans que la mort mateixa.
 Quan convocat em senti
 per a rendir la meva llibertat,
 siguin en ajut meu tots els amics
 de la terra i del cel.
 Estigueu llavors per mi,
 oh, Patriarques de la terra:
 Josep Torras, Enric Prat,
 Joan Maragall i Gorina.
 I els pares i els avis del tronc,
 els immortals de la meva branca,
 a punt per collir i acollir a un dels seus,
 que no'l prengui per ella la Mort amatenta.
 I si aposta per les agonies del part
 és la gran dolçor d'una dona,
 també inscrit en una dona sigui
 el meu dolorós infantament
 en la terra definitiva.
 Santa Maria Verge, assisteixim, doncs,
 a l'hora de la mudança,
 vostra amorosa maternitat.
 Pariu-me en l'Eternitat.

R. RUCABADO.

LIRICS ALEMANYS

ELS DOS

HUGO VON HOFFMANNSTHAL

Ella portava el veire a la mà;
 la seva boca i el seu mentó...
 eren com les vores
 Tan lleu i segur era el seu pas
 que ni una gota es vessava de
 la copa.

Lleu i ferma era la mà d'ell:
 cavalcava un cavall jove
 i amb un gest displicent

el feu aturar, i s'aturà tre-
 molós.

Però, quan de la mà d'ella
 volgué ell pendre la copa,
 fou cosa per tots dos ben
 difícil;

car els dos tremolaven tant
 que la mà no trobà la mà
 i el vi obscur s'espargí per terra.

RAINER MARIA BILKE

Quan alguna cosa em cau
 de la finestra estant
 (encara que sigui la cosa
 més petita)

soc meravellat de veure com la
 llei de la gravitació
 potent com un vent de
 la mar,

s'empara de la bala, de
 la clofolla
 i les porta al cor del món.

Cada cosa és vigilada
 per una bondat sempre a
 punt de volar;
 cada pedra, cada flor,
 cada infant petit en la nit.

Sols nosaltres, en el nostre orgull,
ens empenyem en algunes ocasions
dins un buid espai de llibertat,
en compte de retre'ns a forces superiors
i de dreçar-nos com un arbre.

En compte de col·locar-nos tranquilament
i volenterosa en la més ampla ordinació,
hom s'ajunta al seu caprici;
i el qui s'exclou d'aquell cercle
es troba anònim i tot sol.

Per això té d'apendre de les coses
i recomençar com un infant,

car aquells que han estojat Déu en el cor
no han fugit pas d'ell.

Una cosa ha de tornar a aprendre: caure,
reposar pacientment en la gravitació.
Això ha d'apendre el qui tingui la pretensió
d'aventatjar els ocells en l'art de volar.

(Perquè ni tampoc els àngels ja no volen més.
Els serafins s'assemblen a ocells feixugs
que seuen i mediten al voltant d'ell:
Ruïnes d'ocells, pingüins semblen ells, tots ells...)

MÚSICA DE CAMBRA

HUGO SALUS

L'apotecari, el comerciant, el metge i el jutge;
cada vegada són sempre les mateixes cares;
aquí teniu una petita ciutat,
un horror,
Ah, Déu, ja pogués tornar
a ser-ne fora!

Però el diumenge convida el senyor jutge
«a una cullerada de sopa» al poeta de gran ciutat.
L'apotecari, el comerciant,
el metge, tots tres
naturalment són allí.

El menjar és bo, no hi ha res a dir;
llur ministre de l'Interior és justament el ventrell;
i el vi no és pas dolent; bé,
ja s'endevina
que han «estudiat» en la capital.

Després conversem i fumem;
passa de vegades
que transcórren minuts sense paraula;
llavors hom torna a parlar.
I després, solemniament,
la mestressa porta els faristols.

I llavors quan jo suspiro:

«no hi ha més remei! què hi farem?»,
els vells ja estan assentats
davant dels faristols,
cadascú d'ells pren el seu arquet;
dos violins, viola i cello. «Ja està afinat».

I toquen; Beethoven. A la primeria amb un xic de por;
després els puja una petita rojor a les galtes,
i magnífiques llisquen al través de la cambra
les infinides, poderoses melodies.

Jo sec i escolto, commogut fins al pregon;
El cor se'm torna piadós i l'ànima vibra,
El cop d'ala de l'art batega agitant
l'aire; l'ànima escolta piament.

Sembla com si a presència dels vells
hagués de plegar les mans per pregar:
Oh cel, en la vellesa serva'm a mi també
la joia en la beutat, com aquests la senten.

PASSEIG DE TARDOR

ERNST STADLER

I radiants sota daurat bal-
daquí.
estès espurnejant al voltant
de rígids cimals
i portant corones caminem;
i sonorament llisca
ton peu dolcíssim mig amagat
en virolades frondes.

De les rústiques, esveltes, rialleres
garlandes
plovisqueja com una pols d'or
i s'entreteix lliscant en les
robes
i s'encasta com a joiells
fermament
en el teu cabell; i fustigada
per la llum
fuig davant nostre enllà;
i enfonsa com un ròsec
en la mar revolta
encrespades fulles que arrosades
per l'aire vespral

s'espandeixen com tapiços
brodats d'or.

Ara mor en el camp llunya
la remor darrera.
Voltats lleument de foc s'alcen
erts, inflamats els avets.
Una fina i subtil boira s'escampa
i s'arremolina
i arreu sona un crit
perdut.
I respirant amb fatiga pugem
pels espadats marges.
Al lluny s'eixampla la terra,
embolcallada d'ombres humides.

Menaçadors del fons de la boira
s'arregleren els arbres.
I negra ja ens envolta la gran
selva.
I foscament ens empeny ja
el gran somni.

NOCTURN EN C DUR

K. G. VOLLMÖLLER

El vent de la nit canta i remo-
reja pel canyar.
Del jardí s'aboca al llac el
pàlid saüc.
«Jo t'espero en la barca: Quan
baixaràs
els graons humits?»... suau-
ment... la reixa.
El vent de la nit frega i gemega
al voltant de la barca.
El llac jau tranquil. «Nua en-
torn meu el teu braç;
dona'm aquest jove pit, cast
i càlid...

quant humida brilla la teva nuca,
quant roja la teva boca!»
El vent de la nit frega i gemega
al voltant de la barca.
El vent de la nit tremola amb
calfreds pel canyar.
«Ocells de l'auga... sents?...»—«Per-
què ha de passar l'ubriaguesa?»
—«Plores?»—«Ploro, dolçament,
amargament».
El vent de la nit remoreja
i s'estremeix pel canyar.

MANUEL DE MONTOLIU, trad.

LIRICA CATALANA

DUES TARDES

I

Melancolia de tardor;
em lliuraria al plany: ni la dolcesa
del castanyer, gelós de la lluror
darrera ponentina;—(empesa
pel meu desig, adolescent, fes via)—
ni la beatitud d'aquest carrer,
ni la beatitud del fanaler
inconscient de la labor impia
d'encendre a cada llum un nou neguit,
un vell record:—molsa oblidada

del graó humil, flames d'un llimóner
en el blau hiperbòlic de la nit,
la primera besada.

(Dobla ton pas, adolescent, fes via,
si et percaçava mon amor llanguia).

El goig del primê estel, cel violeta;
sota del cel el meu encongiment,
sota dels arbres, sota el pes de la gent.

Ni el goig del primê estel: melancolia;
sota el pes de la gent espiaria
els plecs del tunic blanc i volander
i les lletilles vermelles que hi dansen
i el braç bru, el braç verge!—Jo et diré:
Ni el teu esguard em guariria;
folla i extravagant melancolia!

Melancolia d'un cinyell vermell,
d'unes lletilles vermelles que dansen,
d'un llaç vermell nuant la cabellera:
cabell d'eram en capvespre d'argent.
Sota el pes de la gent
mon desig se te'n duu: fuges lleugera.

Mor el desig amb la tarda que mor;
ni el desig doncs! Adolescent, fes via:
només d'atenye't mon amor finia.

II

T'has deseixit del reny,
ets més que tu, la tarda és bella,
si la mare és gustosa de querella,
¿hauràs ventura d'un esguard ferreny?
Cal allunyar-se del posat sorrut
de la mare feinera i primmirada
que et voldria tothora escarrassada
fent puntes al coixí i el llavi mut.
¿No sents cruixir la pedra al palp del sol?
Oh, com és aspre trastejar tot dia!
Tan bell com és, tan bell, el món, ¿caldria
decandir-se arronsada sense dol?
T'has deseixit del reny,
cuita, o dolça, a apariâ't la trena,
encinyella't tot prest, la tarda és plena
del desig d'un amant i el goig t'empeny
a ser folla en el foll esvaniment
d'un tardejar de maig; si et cal escusa
cerca-la, dòcil, al que no refusa:
una compra a l'atzar; seré clement
al farcell que et tortura i et desdiu
i, si et torba el rubor, sigues curosa
de recórrer a l'ajuda pietosa
d'una botella de lleixiu.

JOSEP V. FOIX

LLETRES

PROLEG A UN LLIBRE PER ALS NOIS

Llegidor que encara no ets gran, però que ja t'ofendries si et deien petit: vaig a contar-te una història.

No t'espantis. No tinc el propòsit d'ensenyar-te res; ni t'obriré cap nou horitzó científic, ni et faré cap sermó de moral. Això fóra un engany; per la història i per res més tu te'm poses a llegir, i una història i no res més jo t'he anunciat.

Com que ja tens deixades molt enrera les beceroles, en un no res estaràs al capdavant del capítol.

I jo et diré alguna de les moltes coses que en tan poca estona pots guanyar: que en els teus genolls hi hagi algún blau de menys; que la padrina, si en tens, després et deixi arribar fins al pot d'aquella confitura; que la mamà t'alabi a les seves coneixences com la criatura més aplicada del món; t'estalviïs mentrestant de fer visita amb les persones grans i d'executar-los tot el teu repertori de precocitats; que en acabat, el papà, que entre tants pesos de la casa com porta, porta el de les balances de la suprema justícia familiar, et compri el capítol següent de l'història.

Tot això, pensaràs, són guanys ben materials. Es que dels morals no m'està bé a mi de parlar-ne; semblaria que m'alabés.

Però, mira, entre altres coses: tu llegiràs un capítol, i potser el trobaràs més ensopit que d'altres. No hi vol dir res: acaba'l, i exigeix l'adquisició de l'immediat. Oi que ja veus venir

el que et diré? Hauràs fet un exercici de paciència i un acte de benevolència, que és la cosa que més necessita la gent que ens avidolem contant històries.

I encara un consell, que serà el darrer, no d'aquest pròleg, sinó, ten-ho ben entès, de tot el seguit de capítols que formaran el llibre. Mentre vagis llegint, cura de fer-te l'efecte que tot allò que et conto és veritat. És l'única manera que una lectura ens doni goig. Deixant de banda que aquesta és una política sense la qual, quan seràs del tot gran, no podries anar pel món.

I després d'aquest quart de llegir, surt a l'aire, corre i salta i bota, crida, revolca't, enfila't, abraona't, tombarelleja, posa't cada hora cinquanta vegades en perill de trencar-te la nou del coll, però no acabis de trencar-te-la mai. Tot això són coses que no van deixar fer de menut a l'heroi de la nostra història, i després veuràs que en va patir.

I en tant que actues així de cadell, mira que aquest llibre corri per alguna banda de casa com si t'haguessis descuidat de desar-lo. Aleshores el papà el trobarà, i potser encara s'hi entretingui. I sobre tot, podrà preparar-se pel reguitzell de preguntes teves que l'esperen; perquè vosaltres no sabeu quin compromís són de vegades pels papàs de família les vostres preguntes, tan variades i tan de repent.

I ara adéu, i Déu te faci bon minyó.

CARLES RIBA

LA QUESTION CATALANE, de Georges Normandy Bloud et Cie.—EL PERIODISMO POR LOS PERIODISTAS. Asociación de Periodistas de Barcelona.

Tot ço que afecta a Catalunya té un espai a les pàgines de LA REVISTA, maldament sien produccions escrites en llengua estrangera. No fóra la primera vegada que un llibre així mereixés nostra lloança.

Formant part de la «Bibliothèque régionaliste» ha aparegut la segona edició de «La question catalane». Habilitat d'editor ha sabut aprofitar l'oportunitat dels esdeveniments de l'estiu passat per fer reaparèixer aquesta obra en els anuncis de les revistes i en els catàlegs bibliogràfics. El text, però, és integral reproducció sense esmenes ni addicions de l'edició de l'any 1908. Encara les mateixes lamentables làmines reveladores d'una Catalunya pintoresca, entre els retrats d'homes il·lustres que han propugnat per una Catalunya més gloriosa.

Potser és desmesurada ambició nostra, però cada vegada que en un llibre o en un article

veiem que hom compadeix la nostra nació sotmesa a l'Estat espanyol, no sentim grat a l'autor, i més voldríem que el seu llibre o article no haguessin eixit a llum. Mai no ha pogut complaure'ns, aplicada a Catalunya, la literatura planyívola de les nacionalitats opreses.

Talment opinem davant el llibre de Georges Normandy. Per ell el catalanisme és un *conflicte*, basat en diferenciacions ètniques, manifestat en la contraposició entre la «Castille oisive et la Catalogne laborieuse.» Però, sortosament per nosaltres, el catalanisme és alguna cosa més que un conflicte. No en neguem l'existència; però no podem concedir-li més que un interès episòdic. És el nostre un cas de reincorporació integral d'un poble, esdevingut més dolorós per l'oposició que ha trobat fora d'ell, en l'Estat del qual actualment n'és part.

Voldríem més comprensió de part de la gent de França de ço que és el nostre problema nacional. Aquí on tot home culte s'interessa fins

i tot pels afers simplement interiors de l'Estat veí, hem de doldre'ns que l'exposició del nacionalisme català sigui a base de tòpics, afirmant, per exemple, que el català no és un *hidalgo*, com si per aquesta exclusió, bo i essent certa, i per totes les altres exclusions i diferències racials, i pel fet d'una llengua catalana diferent de l'oficial, i per una petita llista d'esforços de cultura, hom pogués haver perfeta coneixença de la multiforme activitat nacional, del recomençament d'una total civilització catalana.

No n'hi ha prou amb dir que Catalunya mereix de l'Estat millors tractes, que deuriem els governs més atendre la puixança espanyola per la vigoria que una veritable incorporació de l'esforç català podria donar a l'organisme estatal. Altre aspecte més interessant té encara la qüestió catalana: així com ve a significar un escriptor polític francès que ço que Alemanya ha fet gràcies al règim, la França ho ha aconseguit malgrat el règim, voldríem que de Catalunya se sabés també la gran obra feta, el planejament del camí, l'energia lentament manifesta, auguri d'un avenir esplendorós, malgrat els obstacles, tot i existint el *conflicte*, que no és la qüestió central del catalanisme, sinó la part negativa que rebem de fora, el lligam que conté l'expansió de la nacional puixança.

Es de doldre que sien moltes vegades catalans els inspiradors d'aquesta mena de llibres i no menys, en aquest cas concret, per les esperances que fa concebre l'autor en retreure, amb aparents propòsits de rectificació, aquells mots de Björnson que fan: «els francesos viuen com a l'interior d'una muralla xinesa.»

Enllaçades a les anteriors consideracions poden anar les suggerides per l'aplec de con-

ferències dit «El periodismo por los periodistas.»

Déu ens guardés que algú, creient de bona fe que la premsa és reflex de la nació, prengués aquest llibre com a font de coneixença de l'esperit català. I si diem això del llibre, és que les conferències una per una són cosa execrable? Tant se val; maldament cadascuna d'elles fos ben interessant en el seu aspecte, l'impressió fora igualment trista. Mancaria encara alguna cosa essencial que informés la tasca distinta, un denominador comú de la diversitat d'aspectes, impossible d'existir en ço que és ara heterogènia, monstruosa barreja. Quin podria ésser aquest vincle, inexistent avui? Catalànitat, cultura; dos noms que no signifiquen una superposició de l'un a l'altre element, sinó que són una mateixa cosa.

Podríem amb esperit benèvol salvar la crítica, judicant apart dues, tres, poques més conferències de valor, encloses en el recull? Si això ens proposéssim ja l'article de presentació ens armaria d'un prejudici en contra, i quan vora l'ètica civil d'En Ramon Rucabado trobéssim el bromejar groller d'un reporter taurí, el nostre propòsit esdevindria invenciblement impossible.

Seria ignocent presentar solucions en aquestes pàgines. Laborant per la prossecució del sentit que ha inspirat sempre «La Revista», intervenint en les publicacions catalanes faran més nostres amics que prescrivint d'aquí estant solucions inassolibles.

Mentrestant imaginem la decepció d'aquells qui noblement col·laboraren a les tasques de la «Asociación de periodistas de Barcelona» en veure—i ens ve el record d'uns versos d'En Josep Carner—les seves conferències, oh Déu! en castellà!

MARTÍ ESTEVE.

ESTUDIS ROMANICS (*Llengua i Literatura*) 2. Barcelona. Institut d'Estudis Catalans, MCMXVII. 319 pàgs.

Aquest volum segon d'Estudis Romànics que és a la vegada el novè volum de la Biblioteca Filològica de l'Institut de la llengua catalana és manifestació ben interessant d'investigació lingüística i literària agermanades en aquesta publicació. En Ll. Nicolau d'Olwer, amb un treball sobre *Jordi de Sant Jordi* (pàgina 5-24) fa conèixer dues poesies més d'aquest poeta: *Plany d'amor* i *Pacio amoris secundum Ovidium*; per aquesta veiem la convivència del nostre poeta petrarquesc amb els trobadors provençals. Set documents inèdits també en els quals hi compareix Jordi de Sant Jordi fan saber conèixer altres dades de la seva vida durant els anys 1418-1419 i interpretant alguns passatges de l'edició d'En J. Massó seran materials de molta valua per l'edició crítica d'aquest poeta. L'estudi de M. de

Montoliu *Sobre la redacció de la crònica de Jaume I* (pàg. 25-72), enfoca aquest debatut tema sota un nou aspecte i deixa entreveure la figura del redactor d'aquest llibre tan discutit pel mig d'una finíssima crítica filològica. En J. Anglade dona una *Bibliographie de la Grammaire provençale* (pàg. 73-91) bastant completa. La publicació diplomàtica de *L'acte de consagració i dotació de la catedral d'Urgell*, per P. Pujol (pàg. 92-115) ens dona un text definitiu d'aquest document que per la seva valor lingüística és comparable als Juraments d'Estrasburg de data posterior. Aquesta *guia* de les valls pirenenques, escrita a la primera meitat del segle ix, dona una visió clara de l'estat embrionari del català mitjançant els 289 noms de lloc identificats per l'autor. N. A. Griera dona a conèixer *Un «Diccionari català» d'autor desco-*

negut (pàg. 116-175) escrit a les darreries del segle XVIIIe, una de les tentatives lexicogràfiques del català més interessants. El treball de F. J. Michatsh *Lexikalische Materialien zu Rosenbaschs Vocabulari Català-Aleman*, 1502 (pàg. 176-233) versa sobre una quantitat de mots germànics de molta valor per la Filologia germànica. Els *Documents antics de Ribagorça* publicats per M. de Montoliu (pàg. 234-258) són una prova de la vitalitat i hegemonia del català que, en ple segle XVIe era la llengua curial de les altes valls aragoneses. L'estudi de P. Barnils sobre *Les vocals finals en el dialecte rossellonès* (pàg. 258-263) escrit a base dels innumbrables exemples de l'*Atlas lingüístique* senyala amb abundor d'exemples les vicissituds d'aquestes vocals en el català del Rosselló. *Un fragment de Tristany de Leonis en català*, per A. Duran Sanpere (pàg. 284-316), descobert a l'Arxiu municipal de Cervera, posa fora de dubte l'existència de la versió catalana de la famosa novel·la tan coneguda dels nostres poetes, des del Cerveri de Girona fins a l'escola valenciana del segle XVIe. La certesa que teníem de l'existència de la versió catalana del llibre de *Tristany* per ço que en diu l'autor de *Curial y Güelfa* (pàg. 124-125) i per inventaris queda refermada amb aquest interessant descobriment.

LA VERSIONE CATALANA DELLA INCHIESTA DEL SAN GRAAL secondo il codice dell' Ambrosiana di Milano 1. 79 sup. pubblicata da Vincenzo Crescini e Venanzio Todesco. Barcelona, Institut d'Estudis Catalans MCMXVII, LXVII-221. pàgina. (Biblioteca Filològica de l'Institut de la llengua catalana vol. X).

Aquesta publicació ve a enriquir la col·lecció dels llibres de cavalleries en català. El *Tirant* (ed. Aguiló, 1873-1905) i *Curial y Güelfa* (ed. Rubió i Lluch, 1901) tenen una digna continuació en el descobriment d'aquesta versió

fet per Crescini i Todesco, que ve a comprovar la incorporació de la literatura cavalleresca a la literatura catalana medio-eval.

L'existència d'una versió catalana del *Lancelot* era coneguda de temps. Rubió i Lluch *Rev. de Bibl. Cat.* III (1903), pàg. 5 ss., en donà una mostra publicant un fragment descobert per N'Obrador en l'arxiu parroquial de Campos (Mallorca) i posteriorment gran nombre de documents i inventaris han comprovat la popularitat que tingué aquí el *Lancelot*.

L'afortunada troballa dels dos professors italians a l'Ambrosiana de Milà ha proporcionat la versió catalana, gairebé íntegra, d'aquest llibre de cavalleries que ha editat l'Institut de la llengua catalana, junt amb un estudi crític de V. Todesco. El nostre text català, que té per base la versió francesa mal interpretada en una munió de passatges (Comp. pàgina xxxiii ss.), proporciona un dolç esplai narrat aquelles inverosímils aventures del cavaller ideal que va a buscar el Sant Graal en una muntanya plena de misteri que bé podria ésser el nostre Montserrat.

Es cosa interessant haver-se pogut comprovar la procedència mallorquina del traductor G. Rexach per la gran quantitat de mallorquismes que compareixen en la versió. La seva presència confirma la poca valor literària de nostre text i els defectes de traducció. En l'Edat Mitjana i en el període decadent els mallorquins han mantingut lingüístico-literària amb gran cura. Seria cosa difícil localitzar una obra o document mallorquí sense lloc i dada. És en ple renaixement que el dialecte mallorquí, igual que el valencià, manifesta pretensions de llengua literària. Les observacions lingüístiques (pàg. LVIII-LXVIII) i el glosari que segueix al text, faciliten la lectura d'aquesta interessant novel·la.

MARC FERRER

ARTS PLASTIQUES

CORRENT PER BARCELONA

LES FONTS MONUMENTALS

No reclamem fonts monumentals a l'estil de Roma, però sí que convindria oferir a qui cuida de l'ornat pessebril de Barcelona un aplec dels monuments modestos o monumentals que s'han erigit a l'aigua arreu del món.

I prescindint de la part *arquitectònica*, quina mena d'escultura, Senyor! És fang anecdòtic. Voleu dos mals pitjors!

Per lo que té de convencional és més estimable fer una sabata perfecta que copiar just un peu del natural. I qui diu un peu, diu una figura entera.

L'autor del *Xeich-el-Beled* ens perdoni...

Només tinc una temença, perquè d'aquest art

naturalista i anecdòtic a estimar la pornografia deu anar-hi un caminó molt curt.

SANTA MARIA DEL MAR

El que tingué la pensada d'instal·lar aquells aparadors adossats a la façana de Santa Maria del Mar indubtablement trobava que els nostres pares havien fet una façana massa gran. El mateix dic de l'església de Sant Jaume. Heu vist mercaderia semblant!

En aquest pas qui pot assegurar no veure un cine instal·lat en alguna de les naus de Santa Maria? Pot ser que sobri església.

Hom bé pot veure que el palau o temple de les ciències de la Rambla hostatja un cinema amb

gran satisfacció. Se llegeix a la façana un xic amunt, *Hoc aedificium*, i més avall l'anunci de un cine amb bombetes elèctriques...

Només que el palau de la Rambla és un xic menys bonic que la façana de Santa Maria.

Tornem a la nostra: qui en té la culpa del de Santa Maria? Qui proposà aquest negociet? Val a dir que és una cosa d'anys perquè en la edició de 1884 de l'obra «España, sus monumentos y artes» d'En Piferrer i En Pi Margall

en els gravats corresponents a Santa Maria pot ja comprovar-se aquest abús.

Entre l'Ajuntament i el Rector ningú no pot fer res en aquesta qüestió. Es tracta d'ocupació de la via pública.

L'església de Santa Maria del Mar que no és de ningú. Sia de qui sia. Si això dura, qui podrà tenir-se per digne d'administrar el temple de Santa Maria?

MANUEL BRUNET

DIETARI ESPIRITUAL

No compremem el to escèptic dels diaris que volen ostentar una significació esquerrana.

Nosaltres hem considerat sempre l'escepticisme com un defecte eminentment conservador.

Ens plau la luciditat del prof. K. Nyrop que no vol esclavitzar amb l'engany la seva lliure neutralitat i ens adverteix les insídies amb les quals les agències d'informació tendenciosa volien fer-nos creure en la solució del plet universitari belga per la cooficialitat de llengua atorgada dins un regisme de conquesta.

Del conqueridor no pot venir mai la llibertat.

La veu autoritzada del professor Nyrop, autor de la gramàtica històrica de la llengua francesa i d'una de les més excel·lents crestomaties filològiques de la llengua francesa, que supera els manuals i les enciclopèdies, és un vot de qualitat valiosíssim i revestit de la màxima autoritat desapassionada.

La fundació per l'Institut d'electricitat aplicada de l'Escola Industrial de Barcelona d'una escola de directors d'Indústries elèctriques sota la sobirania científica del Dr. Esteve Terrades, val per una batalla guanyada en l'afirmació de la capacitat nacional de Catalunya.

Cada any a la caiguda de les fulles amb les primeres ventades fredoliques sentim parlar en castellà de la *fiesta de la raza*.

Després de molt pensar-hi, nosaltres preguntem:

—¿De quina raça?

Cámara del libro español. Misión española a Italia. Confraternidad de los escritores franco-españoles...

S'agiten en castellà de vàcua rotunditat aquests temes.

Després de molt pensar-hi, nosaltres preguntem:

—¿I els catalans, què?

Hem assistit a la sessió inaugural de curs de l'Escola catalana d'art dramàtic.

Una correcció perfecta ordenà tot l'acte. Esperem que els actors d'aquesta guisa educats presidiran el veritable renaixement del Teatre Català.

I esperem també que el públic copiós, interessat en la conferència shakespeariana de D. Magí Morera i Galícia,—perfecta conversa matinal—, sabrà omplir els nostres teatres de l'esdevenidor.

LLIBRES RECENTS

JOAN ARUS

Llibre de les Donzelles

Portada de Josep Obiols

Preu: Dues pessetes

VENTURA GASSOL

ÀMFORA

Il·lustracions de Josep Obiols

Preu: Cinc pessetes

JOAQUIM FOLCH I TORRES

Meditacions sobre l'Arquitectura

Publicacions de LA REVISTA

Preu: Una pesseta

MIQUEL FERRÀ

CANÇÓ D'AHIR

Poesies

Preu: Una pesseta

ANUNCIS DE LLIBRES: UNA INSERCIÓ: 2 PESSETES, 3 INSERCIONS: 5 PTES.

VELL I NOU

Revista quinzenal d'art

Trimestre: 2 ptes.

Adm. Corts Catalanes, 613

Quaderns d'estudi

Publicació mensual

Any: 4 pessetes

Adm.: Urgell, 187

GALERIES LAIETANES

Corts Catalanes, 613

ANTIGUITATS : EXPOSICIONS : LLIBRERIA D'ART
CAVES DE VINS : ART MODERN

PUBLICACIONES DE LA REVISTA

Administració: Corts Catalanes, 613, baixos - BARCELONA

OBRES NOVES

La pintura francesa moderna fins al cubisme

de JOAN SACS
Pròleg de Joaquim Folguera

L'OBRA D'ISIDRE NONELL

Biografia d'Alexandre Plana. Estudis de Francesc Pujols, Ramon Reventós, Francesc Vayreda, Raimond Casellas, Joan Sacs, Joaquim Folch i Torres i Romà Jori.—Pròleg d'Eugeni d'Ors.

VENUS I ADONIS

de WILLIAM SHAKESPEARE
Traducció de M. Morera i Galícia
Prefaci de Josep Carner

ACABEN DE SORTIR

Literatura Catalana. Perspectiva General

de LL. NICOLAU D'OLWER

Les doctrines de Georges Sorel

de ENRIC JARDÍ

Es venen en les principals Llibreries